

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. M. R.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 16 maja 2024 r.

z urzędu

kwestii przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach

na podstawie art. 150 § 4 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390, zwanej dalej „u.p.p.”)

postanowił:

przedłużyć zawieszenie w czynnościach prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. M. R. na dalszy okres sześciu miesięcy, tj. do dnia 19 listopada 2024 r.

UZASADNIENIE

Przed przystąpieniem do merytorycznego omówienia motywów rozstrzygnięcia w kwestii zasadniczej, będącej przedmiotem niniejszego postępowania, należy wyjaśnić zagadnienie proceduralne, związane z trybem postępowania Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie, a ściślej z zagadnieniami dotyczącym składu sądu orzekającego w kwestii przedłużenia zawieszenia w czynnościach oraz stawiennictwa stron na posiedzeniu przeprowadzanym w powyższym przedmiocie.

Wstępnie należy odnotować, że postępowanie w sprawie zawieszenia prokuratora w czynnościach zostało unormowane w przepisach art. 150-152 u.p.p.

jedynie fragmentarycznie i to w zakresie najistotniejszych zagadnień. Poza zakresem wspomnianych regulacji znalazło się wiele kwestii szczegółowych. Do takich należy zaliczyć kwestie związane ze składem sądu rozstrzygającego w przedmiocie zawieszenia w czynnościach albo przedłużenia takiego zawieszenia. Wprawdzie literalne odczytanie treści przepisów art. 145 § 1 i 1a u.p.p. regulujących kwestie związane ze składami sądu dyscyplinarnego może prima facie prowadzić do wniosku, że wskazane przepisy znajdują zastosowanie we wszystkich możliwych postępowaniach prowadzonych przed takim sądem, to jednak szersza analiza tych przepisów – w ich aspekcie systemowym i celowościowym – nakazuje pogląd ten zanegować.

I tak z treści art. 145 § 1a u.p.p. wynika, że w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie 1 sędziego, a w drugiej instancji w składzie 3 sędziów.

Z kolei w innych sprawach, na określenie których przepis art. 145 § 1 u.p.p. używa określenia „wskazanych w niniejszym rozdziale”, orzekają: w pierwszej instancji Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w składzie 3 członków albo Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów i 1 ławnika; w drugiej instancji Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów i 1 ławnika. W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszym składzie, w przepisie tym nie chodzi jednak o wszystkie możliwe „sprawy”, jakie mogą być przedmiotem rozpoznania sądu dyscyplinarnego, a jedynie o sprawy dyscyplinarne.

Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia systematyka przepisów rozdziału u.p.p. zatytułowanego „Odpowiedzialność karna, dyscyplinarna i służbowa prokuratora”, gdzie regulacje dotyczące składu sądu jako przepisy proceduralne zostały zamieszczone po regulacjach mających w najistotniejszym zakresie charakter materialny i ustrojowy, stosownie do § 24 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej. Jak podaje G. Wierczyński w Komentarzu do rozporządzenia w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (por. „Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz”, wyd. II, Warszawa 2016) „Kolejność przyjęta w § 24 ust. 1 ZTP nie jest przypadkowa. Chodzi o to, by najpierw ustalić normy

postępowania, następnie normy kompetencyjne związane z ich przestrzeganiem, a na końcu tryb postępowania w tych sprawach.”. Należy zatem uznać, że przepisy art. 145 § 1 i 1a u.p.p. stanowią element ram proceduralnych dla instytucji postępowania dyscyplinarnego, w ramach którego rozpatrywane są „sprawy dyscyplinarne” i to do nich należy odnosić regulacje dotyczące składu sądu dyscyplinarnego.

Za stosowaniem art. 145 § 1 u.p.p. jedynie do postępowania w sprawach dyscyplinarnych przemawiają również względy natury celowościowej. Nie znajduje bowiem prakseologicznego uzasadnienia sytuacja, w której kwestie o charakterze akcesoryjnym, a czasem wręcz incydentalnym, miałyby być rozstrzygane przez sąd w takich samych składach jak kwestie najbardziej doniosłe i merytorycznie skomplikowane. Do tej pierwszej kategorii z pewnością można zaliczyć sprawy w przedmiocie zawieszenia w czynnościach, których charakter przypomina rozstrzygane w postępowaniu karnym sprawy dotyczące stosowania środka zapobiegawczego. Czasem też konieczność szybkiego procedowania w tego typu sprawach przemawia za tym, ażeby rozstrzygnięcie następowało w procedurze nieobarczonej nadmiernym formalizmem.

Jak wyżej wskazano, przepisy art. 150-152 u.p.p. zostały zamieszczone wśród przepisów o charakterze proceduralnym i usytuowane poza normami o charakterze materialno-prawnym właściwymi postępowaniu dyscyplinarnemu, mimo że niektóre z nich mają również charakter materialno-prawny (np. art. 150 § 1 u.p.p.). Przemawia to również za dostrzeżeniem ich samodzielnego statusu, odrębnego od przepisów normujących postępowanie w sprawach dyscyplinarnych.

Warto odnotować, że postępowanie w sprawie zawieszenia prokuratora w czynnościach jest odrębnym postępowaniem szczególnym, nie stanowiącym ani osobnego postępowania dyscyplinarnego, ani jego etapu. Tym samym postępowanie to stanowi rodzaj pozadyscyplinarnego postępowania służbowego prowadzonego przez przełożonego dyscyplinarnego (art. 150 § 1 i 8, art. 151 § 1 zdanie pierwsze u.p.p.) lub sąd dyscyplinarny (art. 150 § 3 i 4, art. 151 § 1 zdanie drugie, art. 152 § 1 u.p.p.). Za przyjęciem takiego poglądu przemawia przede wszystkim funkcja tego postępowania. Jego celem nie jest represja dyscyplinarna,

czy nawet zapewnienie warunków do jej zastosowania, a konieczność zagwarantowania prawidłowego wykonywania zadań prokuratury w razie zaistnienia negatywnych zdarzeń dotyczących stosunku służbowego prokuratora. Charakter tych zdarzeń (wszczęcie postępowania o ubezwłasnowolnienie, wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, podejrzenie popełnienia przez prokuratora przestępstwa) podważających zdolność prokuratora do sprawowania zajmowanego urzędu – przemawia za czasowym uniemożliwieniem mu wykonywania obowiązków do czasu zweryfikowania jego dalszej przydatności zawodowej.

Jako że postępowanie w przedmiocie zawieszenia prokuratora w czynnościach nie jest postępowaniem dyscyplinarnym (innymi słowy tego typu „sprawa” nie jest „sprawą dyscyplinarną”), przepis art. 145 § 1 u.p.p. nie będzie miał w tym szczególnym postępowaniu zastosowania.

Zgodnie z normą zawartą w art. 171 pkt 1 u.p.p., w zakresie nieuregulowanym w u.p.p. znajdują zastosowanie przepisy k.p.k. Wprawdzie przepis ten odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. jedynie „do postępowania dyscyplinarnego” nie mniej wykładnia tego przepisu dokonana przy zastosowaniu analogii legis, pozwala na odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. również w postępowaniu w przedmiocie zawieszenia prokuratora w czynnościach.

Jak wyżej ustalono, przepisy u.p.p. nie regulują ani kwestii związanych ze składem sądu dyscyplinarnego rozpatrującego kwestię zawieszenia w czynnościach, ani też nie wskazują, czy takiego rozstrzygnięcia sąd dyscyplinarny powinien dokonać na posiedzeniu czy rozprawie. Jako że żaden przepis nie przewiduje orzekania w tej kwestii na rozprawie, reguła zawarta w art. 95 § 1 k.p.k. przemawia za dokonaniem takiego rozstrzygnięcia na posiedzeniu. Z art. 30 § 1 k.p.k. wynika natomiast, że na posiedzeniu sąd orzeka jednoosobowo, chyba że prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów. Z kolei art. 30 § 2 k.p.k. wskazuje, że sąd odwoławczy na posiedzeniu orzeka również jednoosobowo, a w składzie trzech sędziów wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy albo ze względu na szczególną

zawilość sprawy lub jej wagę prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy przyjąć, że Sąd Najwyższy rozpatrując na podstawie art. 150 § 4 u.p.p. kwestię przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach, może orzekać na posiedzeniu w składzie jednego sędziego orzekającego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej.

Również kwestia udziału stron w postępowaniu w sprawie zawieszenia prokuratora w czynnościach – nie uregulowana w przepisach u.p.p. – wynika z odpowiedniego stosowania przepisów art. 96 § 1 k.p.k. Przepis ten stanowi, że strony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy. Jako że żadna norma prawna nie przyznaje stronom prawa do udziału w posiedzeniu, na którym rozstrzygana jest kwestia zawieszenia prokuratora w czynnościach, ani nie przewiduje obowiązku stawieństwa na nim, stosownie do treści art. 96 § 2 nie zawiadamia się stron o jego terminie.

Oczywiście nie ma przeszkód, jak pokazuje dotychczasowa praktyka rozstrzygania kwestii zawieszenia w czynnościach w składach tworzonych przez dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej oraz ławnika tej Izby, aby rozstrzygnięcie takie było dokonywane w takim właśnie składzie. Pozwala na to treść stosowanego odpowiednio w tym postępowaniu art. 30 § 1 k.p.k. umożliwiającego utworzenie składu trzyosobowego na zarządzenie prezesa sądu.

Przechodząc do meritum niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wystąpił do Sądu Najwyższego-Izby Odpowiedzialności Zawodowej z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej M. R. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w J., obwinionego o to, że w dniu 19 listopada 2021 r. w J., znajdując się w stanie nietrzeźwości sięgającym stężenia od 2,3 do 2,9 promila alkoholu we krwi, kierował samochodem osobowym m-ki V. o nr rej. [...], a jadąc ulicą [...] po spowodowaniu kolizji z jadącym z przeciwnego kierunku zespołem pojazdów w postaci samochodu ciężarowego m-ki S. o nr rej. [...] i przyczepy m-ki M. o nr rej. [...] kierowanym

przez R. F., uderzając, po przekroczeniu osi jezdni, lewym przednim bokiem pojazdu V. w tylne lewe koła przyczepy, bez zatrzymania się kontynuował jazdę niesprawnym technicznie pojazdem na ulicę [...], powodując zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla kolejnych jego uczestników, nie podjął działań zmierzających do wyjaśnienia przebiegu kolizji, uniemożliwiając przy tym funkcjonariuszom Policji wykonanie czynności z jego udziałem poprzez pozorowanie nieobecności w miejscu zamieszkania, czym uchybił godności urzędu prokuratora, tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390).

Zarządzeniem Prokuratora Okręgowego w Z. z dnia 20 listopada 2021 r., sygn. akt [...], M. R. został zawieszony w czynnościach służbowych od dnia 20 listopada 2021 r. do 20 maja 2020 r. Postanowieniami Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym zawieszenie to było przedłużane o dalsze okresy:

- postanowieniem z dnia 16 maja 2022 r., sygn. akt [...], do dnia 19 listopada 2022 r.,
- postanowieniem z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt [...], do dnia 19 maja 2023 r.,
- postanowieniem z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt [...], do dnia 19 sierpnia 2023 r.,
- postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...], do dnia 19 listopada 2023 r.,
- postanowieniem z dnia 13 listopada 2023 r., sygn. akt [...], do dnia 19 lutego 2024 r.,
- postanowieniem z dnia 31 stycznia 2024 r., sygn. akt [...] do dnia 19 maja 2024 r.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 13 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], obniżył prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w J. M. R. wynagrodzenie do 50% na czas trwania jego zawieszenia w czynnościach służbowych.

W dniu 3 stycznia 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) Prokuratura Krajowa wystąpiła do Sądu Najwyższego-Izby Odpowiedzialności Zawodowej z wnioskiem o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. M. R. do odpowiedzialności karnej za czyn polegający na tym, że w dniu 19 listopada 2021 r. w J., woj. [...] znajdując się w stanie nietrzeźwości sięgającym stężenia od 2,3 do 2,9 promila alkoholu we krwi, prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki V. o nr rej. [...], tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. Sprawa ta została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym-Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. akt I ZI 2/24 i nie został jeszcze wyznaczony termin posiedzenia.

Sąd Najwyższy-Izba Odpowiedzialności Zawodowej, zważył co następuje.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w J. M. R. stanął pod zarzutem popełnienia deliktu dyscyplinarnego określonego w art. 137 § 1 pkt 5 u.p.p. Na duże prawdopodobieństwo popełnienia czynu realizującego jego znamiona wskazuje zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci m.in. zeznań świadków: R. F. (k.36-37, 251-253), B. S. (k.40-41, 78-82, 245-248), K. C. (k. 75-77), P. S. (k. 259-260), a także protokół badania stanu trzeźwości (k. 22, 92-95), opinia biegłego z zakresu toksykologii (k. 925-931, 937-942) oraz inne jeszcze dowody.

Treść postawionego M. R. zarzutu, którego podstawę faktyczną tworzą okoliczności związane z prowadzeniem pojazdu w stanie znacznej nietrzeźwości oraz działania podejmowane w trakcie oraz po zakończeniu tej czynności, wymagają jednak jego czasowego odsunięcia od wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku prokuratora. Dalsze wykonywanie czynności służbowych przez M. R. podważyłoby w oczach opinii publicznej autorytet urzędu prokuratorskiego oraz autorytet prokuratury jako organu wykonującego zadania w zakresie ścigania przestępstw oraz stojącego na straży praworządności. Osłabiałoby także społeczne zaufanie do urzędu prokuratorskiego.

Należy przy tym zaznaczyć, że wydanie postanowienia o przedłużeniu zawieszenia prokuratora w czynnościach w żadnej mierze nie rozstrzyga o jego odpowiedzialności za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego.

W ocenie Sądu Najwyższego nie ustały jednak przesłanki uzasadniające zawieszenie w czynnościach prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. M. R.

Przedłużając okres zawieszenia obwinionego w czynnościach służbowych, Sąd Najwyższy miał na względzie to, że rozprawa w sprawie dyscyplinarnej została zaplanowana na dzień 24 lipca 2024 r., zaś wykonanie dalszych czynności przez sąd dyscyplinarny, o ile nie zaistnieją ku temu przeszkody, będzie możliwe do dnia 19 listopada 2024 r.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy-Izba Odpowiedzialności Zawodowej postanowił, jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]